

ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Satisfaction of Educational Institutions on Teachers of Morality in Schools
under the Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

พระอุดมเกียรติ วิสุทธาจาโร (ทองปิ่น)¹

Phra Udomkiat Wisuthajaro

มัทนา พันทวี², รุ่งนภา เวียงสงค์³

Mattana Phanthawee, Rungnapa Wiangsong

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2555

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2555 และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2555 โดยมีวิธีดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูพี่เลี้ยง โรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิเคราะห์ ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน โดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาและ หลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะและ เจตคติ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่มากไปหาน้อย สามอันดับ คือ ควรจัดหลักสูตรให้กะทัดรัดเหมาะสม กับแต่ละช่วงชั้น มีความเป็นเอกภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีคู่มือครูที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ เนื้อหาที่จะสอน ข้อสอบ แผนการสอน แนวการสอนควรจัดให้มีหลักสูตรการผลิตและการใช้สื่อสำหรับครูพระ โดยครู พระที่เข้าไปสอนในโรงเรียนจะต้องผ่านการศึกษหลักสูตรดังกล่าวและจัดอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อถ่ายทอด

¹ ศน.บ., ศน.ม., อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

² ศน.ม., อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

³ ศน.ม., อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

ประสบการณ์การสอนจากผู้มี ประสบการณ์ตรง เช่น การสาธิตการสอนโดยครูต้นแบบ เป็นต้น และเพื่อแนะนำถวาย ความรู้ด้านการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่างๆ เช่น เทคนิคการสอนนอกห้องเรียน การควบคุมชั้นเรียน เป็นต้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: 1. ความพึงพอใจ 2. ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

The aim of this research are 1) to study the satisfaction of institutions operating in schools to teach God, morality, teachers affiliated with Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus University, makut et budget 2555 and 2) to study the suggestions about teaching morals God teacher operating in schools affiliated with Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, makut et budget 2555 how performed with samples include the Director of education and teacher trainer. The schools are affiliated with Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, makut et. The number of people using the tools in 278 studies include analysis of data by value average (Mean) and standard deviation (Standard Deviation).

The study found that

1. The satisfaction of educational practice, teachers teach morality, God in schools affiliated with Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, makut et fiscal year total to five sides is 2555 on many levels. When considering a sidelist sorted by average descending found that below average are some of the most nanueaha ALC and the course followed by the production and use of engine ALC Media. The sections that have the smallest average include nakhunlaksana and attitudes toward ALC.

2. the teacher feedback on the operational God teach morality in schools affiliated with Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, makut et. Order by descending frequency is three courses suitable for airtime, compact band Marrakech each layer. with the distinctive image and excludes all at the same school. Porn teacher guides are well with detailed information about the content that will teach. B any lesson plans. Instructional approach should be there is of course the production and use of the media for teachers God. By teachers, monks go to teach in the school bulletin me as if by magic course and training or academic seminar to lotto teaching experience from those who have experience in direct Sheri Collins. Demo teacher-led push to RSVP to Paix is available and to introduce insanely rich sacrifices, knowledge and techniques how to profit as PM technical education outside the current page ongrian. The control classes of Peso margin above intolerance of minorities.

Keywords: 1. Satisfaction 2. Educational Institutions on Teachers of Morality in Schools under the Mahamakut Buddhist University. Roi Et Campus

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนากับชนชาติไทยมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน ชนชาติไทยนับถือพระพุทธศาสนาตลอดมา พระพุทธศาสนามีความสำคัญกับสังคมไทยในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมสำหรับประชาชนส่วนใหญ่หรือเป็นแหล่งคำสอนของประชากรแทบทั้งหมดของประเทศทั้งในด้านวัตรธรรม และด้านนามธรรม ซึ่งมีอิทธิพลครอบคลุมมากที่สุดอย่างหนึ่งในวิถีชีวิตของสังคม เป็นมาตรฐานการดำเนินชีวิต พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงบทบาทของ วัดและพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในปัจจุบันไว้ 6 ภารกิจ คือ งานปกครองคณะสงฆ์งานศาสนศึกษา งานศึกษาสงเคราะห์ งานเผยแผ่ศาสนาธรรม งานสาธารณูปการ และงานสาธารณสงเคราะห์เพื่อให้เป็นแนวทางแก่พระสงฆ์ได้นำไปสู่การปฏิบัติ (พระมหากฤษฎา นันทเพชร, 2540, หน้า 2) นอกจากนี้ พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการพัฒนาสังคมในหลายๆ ด้าน เช่น การพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชน การอบรมประชาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม การพัฒนาจริยธรรมคุณธรรม เป็นต้น พระสงฆ์จะใช้วิธีการเผยแผ่พระธรรมวินัยในหลายรูปแบบ เช่น การปาฐกถาธรรม การเขียนบทความ และการเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนห่างเหินจากวัดตาม การเปลี่ยนแปลงของสังคม ละทิ้งหลักคำสอนทางศาสนา และเห็นว่าการเข้าวัดเป็นสิ่งล้าสมัยและเป็นสิ่งมลาย ทำให้เด็กและเยาวชนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจขาดศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ (พระครูปริยัติธรรมวฑู (วิรัช ต้นชวน), 2548, หน้า 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นคนไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 10) เมื่อว่าโดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของสถานศึกษา แต่ละแห่งน่าจะมีหลักสูตร 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นหลักสูตรแกนกลางที่นักเรียนทั่วประเทศจะได้เรียนพระพุทธศาสนาเหมือนกันหมด ส่วนที่สองเป็นสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะเพิ่มเติมเข้าไปในหลักสูตรแกนกลางเพื่อปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น หลักสูตรส่วนที่สองจึงมีส่วนทำให้สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนายืดหยุ่นและมีความเป็นท้องถิ่นมากขึ้นจึงปรากฏว่าปัจจุบันนี้ พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนเป็นครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาหรือเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และจากการที่พระสงฆ์เข้ามามีส่วนเป็นครูสอนวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นความคาดหวังของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน ครูและผู้บริหาร ซึ่งพระสงฆ์ผู้เป็นครูสอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระพื้นฐาน แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามกรอบและขอบข่ายของวิชาอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องเข้าใจถึงสาระสำคัญ

วิสัยทัศน์ พื้นฐานแนวคิดของการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียนกระบวนการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการใช้สื่อประกอบ การเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมและปัจจัยที่สำคัญ คือ นักเรียน

อย่างไรก็ตาม การสอนศีลธรรมในโรงเรียนนับว่ายังมีความไม่พร้อมอยู่หลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ หรือด้านบุคลากร โดยเฉพาะพระที่เข้าไปสอนไม่ได้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูโดยตรง โดยมีการกำหนดคุณสมบัติว่าผู้ที่เข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะต้องจบนักธรรมเอกหรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป (กรมการศาสนา, 2548 ก, หน้า 6) ซึ่งพระที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วไม่ได้บ่งชี้ว่า จะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาชีพครู อีกอย่างหนึ่งการอบรมถวายความรู้แก่พระสอนศีลธรรมก็เป็นไป ในระยะเวลาอันสั้น เช่น ในปีการศึกษา 2554 กำหนดอบรมพระสงฆ์เพียง 3 วัน จึงทำให้มีความไม่พร้อมในการปฏิบัติงานอยู่หลายด้าน จากโครงการศึกษาวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โดยการศึกษาภาคสนามและการตอบแบบสอบถาม พบว่า พระได้รับการนิเทศ ติดตาม และพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยมาก การนิเทศในโรงเรียนมีน้อยมาก โดยผู้รับผิดชอบโครงการฯ ไปเยี่ยมและสังเกตการณ์แต่ไม่ทั่วถึงกระทรวงศึกษาธิการไม่แสดงบทบาทนอกเหนือจากการดูแลของผู้อำนวยการโรงเรียนที่พระสงฆ์เข้าไปสอนซึ่งเป็นงานประจำอยู่แล้ว

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพระสงฆ์มีหน้าที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการและรับผิดชอบการประสานงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ใน 5 ด้านคือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลด้านคุณลักษณะและเจตคติ และเพื่อให้ทราบพฤติกรรมและความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนข้อมูลเบื้องต้นให้แก่คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางกำหนดนโยบายพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมและความสามารถในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ รูปแบบที่ใช้คือการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่เลี้ยง โรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร รวมทั้งสิ้น 1,000 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยเทียบกับตาราง เครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W.Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ โดยใช้หลักของ Rating Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดและแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 43.53 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 อายุ 51 ปีขึ้นไปจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 17.26 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.99 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 67.63 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 21.58 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.79 และมีสถานภาพครู ที่เลี้ยง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 64.39 และมีสถานภาพผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 35.61

4.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ปีงบประมาณ 2555

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ปีงบประมาณ 2555 โดยรวม ทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะ และเจตคติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร พบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา ปรัชญาศาสนาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายการศึกษาและนโยบายการศึกษาชาติ รองลงมา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ ทั้งทางด้านจิตวิทยา สรีรวิทยา และ สังคมวิทยา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักการการออกแบบหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร และการใช้หลักสูตร

2) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ พบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการและห้องจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อ การเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การทำสื่อต่างๆ เช่น การนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นวัสดุเหลือใช้ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน

3) ด้านการดำเนินการสอน พบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมุติ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับงานธุรการที่ครูพระรับผิดชอบ

4) ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ และผลการประเมินว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัด การเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และจิตพิสัยของผู้เรียนต่อ การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรายงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อนักเรียน ผู้บริหารและผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5) ด้านคุณลักษณะและเจตคติ พบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การแสดงบทบาทการสงเคราะห์นักเรียนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจสอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ รองลงมา ได้แก่ การเป็นผู้มีเจตคติ และคำนึงเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การเป็นผู้มีเจตคติ และคำนึงเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์

5. อภิปรายผล

การวิจัยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ ปีงบประมาณ 2555 โดยรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากครูพระตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท ปรวาลพฤษ์ ที่กล่าวถึง ด้านหลักสูตร ปรากฏตาม มาตรา 8 (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ด้านการผลิตและการใช้สื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ ถึงแม้ ครูพระส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาทางโลกตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป แต่ก็ไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าครูพระที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เนื่องจากเมื่อพิจารณาเกณฑ์ ในการคัดเลือกครูพระเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนในประกาศนียบัตรวิชาชีพครู รับสมัครครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2548 ได้ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวไม่บ่งชี้ ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครู เช่น คุณสมบัติ ข้อที่ห้าต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือต้องเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ถึงแม้คุณสมบัติ ดังกล่าวจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนา มาพอสมควร แต่ก็ไม่ได้ บ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครูซึ่งประกอบด้วยความรู้และทักษะความชำนาญเฉพาะทาง ส่วนคุณสมบัติ ข้อที่ห้าต้องสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง ก็ ไม่ได้บ่งชี้ว่าครูพระรูปนั้นเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครู เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง ไม่ได้จัดการเรียนการสอนเฉพาะสาขาวิชาครุศาสตร์เท่านั้น ดังนั้น ครูพระที่ถูกคัดเลือกโดยใช้ คุณสมบัติดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกจึงไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครูเสมอไปซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธนา ปฐมวรชาติ ได้กล่าวว่า ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาปัญญา แล่นปิว ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ พระสอนศีลธรรมทุกรูปใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์และประเภทวัสดุจัดการเรียนการสอน

3) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ด้านการดำเนินการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จัดทำขึ้นอย่างเร่งด่วนโดยมิได้เตรียมครูพระอย่างเต็มที่ก่อนเข้าปฏิบัติงาน และมีงบประมาณน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่ครูพระเข้าไปสอนเนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิมเนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายความรู้แก่ครูพระอาจไม่มีประสิทธิภาพไม่ต่อเนื่อง ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของครูพระ ครูพระไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้น และสภาพการจัดการเรียน การสอนที่ครูพระดำเนินการอยู่ ไม่ทำให้ครูพระเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากครูพระเป็นเพียงผู้ช่วยสอน เท่านั้นไม่ได้ทำหน้าที่ทุกอย่างเหมือนบุคลากรครูทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ด้านการดำเนินการสอน อยู่ในระดับมาก

4) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ด้านการวัดผลประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาไทยทั้งระบบ โดยเฉพาะใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดการจัดการศึกษา มาตรา 26 ระบุให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาด้วยเหตุดังกล่าวมาแล้วจึงทำให้การประเมินผลด้วยวิธีหลากหลายเข้ามามีบทบาทสำคัญในการประเมินผล การเรียนรู้ที่ครูในยุคปัจจุบันจะต้องทำความเข้าใจและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูพระดำเนินวัดผลและประเมินผลตามความเหมาะสมของแต่ละรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาปัญญา แล่นปิว ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการวัดผลและการประเมินผล พระสอนศีลธรรมจำนวนค่อนข้างมาก วัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยแบบทดสอบตามตัวชี้วัดและมาตรฐานของหลักสูตรสถานศึกษา

5) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ด้านคุณลักษณะและเจตคติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระสอนศีลธรรมตระหนักดีว่าสมรรถภาพการสอนด้านคุณลักษณะและเจตคติ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากพฤติกรรมต่างๆ ของครูพระที่แสดงออกล้วนเกิดจากเจตคติ ซึ่งประกอบด้วยอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอน ด้านคุณลักษณะและเจตคติอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจ และนำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลจากงานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรนำข้อค้นพบจากงานวิจัยในเรื่องนี้ไปใช้ในการแก้ไขนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการครูพระสอนศีลธรรมให้มีความชัดเจนเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิด ปัญหาในการบริหารจัดการสำหรับหน่วยงานใต้สังกัดที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้

2) ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการครูพระสอนศีลธรรม และมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในการผลิตและกระบวนการพัฒนาครูพระ ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ ในการวางแผนการผลิต และการพัฒนาครูพระสอนศีลธรรมให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการที่แท้จริงของครูพระ

3) ควรมีบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านการให้ความรู้และนิเทศติดตาม และมีส่วนสนับสนุนโครงการทั้งในการจัดกิจกรรมพัฒนาและ การนิเทศติดตามครูพระ ควรนำข้อค้นพบที่ได้ จากงานวิจัยในเรื่องนี้ไปเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณาให้คำแนะนำสำหรับการจัดกิจกรรมและพัฒนา กิจกรรมพัฒนาครูพระ ตลอดถึงการวางแผนนิเทศติดตามครูพระครั้งต่อไป

4) สถานศึกษาซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับครูพระ ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ในการวางแผนการอบรมให้ความรู้กับครูพี่เลี้ยงและบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของครูพระ ตลอดจนการปฏิบัติงานร่วมกันกับครูพระอย่างถูกต้องเหมาะสม

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก ปีงบประมาณ 2555 ผู้วิจัยไม่สามารถเขียนงานให้ครอบคลุมปัญหาทุกประเด็นที่น่าสนใจ ดังนั้น จึงขอเสนอให้ผู้สนใจทำวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจอีก ดังนี้

1) ควรศึกษาหรือวิจัยในพื้นที่จังหวัดอื่น เปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

2) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดประกอบการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การวางแผนและพัฒนาการปฏิบัติงานครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

7. บรรณานุกรม

การศาสนา, กรม. (2548). คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ

2549. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา.

_____. (2541). รายงานการศึกษาวิเคราะห์นโยบาย และการวางแผนด้านการศาสนา.

กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

การศาสนา, กรม. (2548). รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ

2548. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมฯ.

_____. (2548). กระทรวงวัฒนธรรม. รายงานฉบับย่อ โครงการศึกษาวิจัย การศึกษาทบทวน

โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิริติ บุญเจือ. (2541). รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2540

บทบาทสถาบันศาสนากับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

โกวิท ปรวาลพฤกษ์. (2541). การพัฒนาวิชาชีพครู ในแนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เฉลียว บุรีภักดีและคนอื่น. (2520). ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู.

นนทวัฒน์ สุขผล. (2550). การพัฒนาองค์กร. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

8. คำขอบคุณ

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ความพึงพอใจของสถานศึกษาที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตธวัญบุรี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณและขอบคุณศูนย์ประสานงานโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิทยาเขตธวัญบุรี ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปริยัติวิมล, ดร. รองอธิการบดี วิทยาเขตธวัญบุรี พระปริยัติธีรวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตธวัญบุรี พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ธวัญบุรี พระครูศรีวิริยโสภณ ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการธวัญบุรี ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณพระคุณเจ้าทุกรูป ทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุติกนิกาย และขออนุโมทนาขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูพี่เลี้ยง ของสถานศึกษาที่เปิดสอนที่มีครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตธวัญบุรี ปฏิบัติงานอยู่ที่ให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามต่างๆ อย่างชัดเจนด้วยความเมตตาอย่างสูงและคณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป